

ALEGERI PARLAMENTARE 2025

PROMISIUNI ȘI REALITATE:

Ce alegem când votăm



24 septembrie 2025

METODOLOGIA ANALIZEI PROGRAMELOR ELECTORALE

Partide Politice Analizate



Partidul Acțiune
și Solidaritate
(PAS)



Blocul Electoral
„Blocul Patriotic”
(BEP)



Blocul Electoral
„Alternativa”
(BEA)



Partidul Nostru
(PN)

Domenii Cheie de Analiză

- Domeniul integrare Europeană
- Domeniul Justiție
- Drepturile Omului
- Domeniul Securitate și apărare
- Dezvoltare socio-economică

Criterii Calitative Aplicate

- Existența unei secțiuni dedicate domeniului în programul electoral
- Promisiuni relevante (5 angajamente principale)
- Focusul principal al programului pe domeniul respectiv
- Coerența internă și consistența politicilor propuse
- Fezabilitatea tehnică și financiară a promisiunilor

Criterii Cantitative (Scoruri 0–5)

- Coerență internă
- Fezabilitate și realism
- Alinierea cu strategiile naționale
- Alinierea cu prioritățile publice

Limitări ale Analizei

- Ambiguitatea limbajului din platformele electorale
- Lipsa de date sau evidențe clare pentru evaluare
- Diferențe de structură și detalieri între programele partidelor

INTEGRARE EUROPEANĂ

Scor

Focus

Evaluare expert



4,5



Integrarea în UE este prioritate strategică și obiectiv principal al politicii externe. Este și o condiție prealabilă și sursă de finanțare vitală pentru succesul tuturor celorlalte politici.

Integrarea în UE stă la baza platformei. Semnarea tratatului de aderare până în 2028 este coerentă cu linia partidului și bine aliniată la prioritățile naționale. Platforma este ambițioasă, implementarea fiind dependentă de evoluțiile externe.



2,6



Menținerea echilibrului Est–Vest și diversificarea cooperării internaționale, inclusiv cu UE. Protecționism economic în raport cu UE.

În platforma electorală nu există referințe la obiectivul de aderare la UE. Mențiunile despre UE se limitează la diplomația echilibrată între Est și Vest, purtând un caracter vag și declarativ. Aceasta reflectă slab prioritățile naționale și ignoră sprijinul majoritar al cetățenilor pentru integrarea europeană.



4,0



Aderarea la UE este obiectiv central, integrat în strategia anticriză și de dezvoltare. Platforma reflectă obiectivul de accelerare a integrării cu respectarea foii de parcurs și a criteriilor de aderare.

Promisiunile Blocului de accelerare a integrării în UE sunt în general alinate la prioritățile naționale și la preocupările cetățenilor, dar disonanțele doctrinare interne și lipsa de detalii privind resursele și implementarea le fac declarative.



0,75



Aderarea la Zona Schengen pentru a elimina frontierele cu țările europene.

Angajament foarte slab față de integrarea europeană. Nu propune aderarea la UE ci doar la spațiul Schengen, obiectiv nerealist fără etapa de integrare europeană. Grad redus de coerență, fezabilitate și relevanță strategică.

* Evaluarea platformelor a fost efectuată de experți independenți în baza criteriilor de coerență internă, fezabilitate tehnică și financiară, relevanță pentru politicile publice și conformitate cu preocupările cetățenilor.

Analiza platformelor electorale este realizată în cadrul proiectului „Alegere informată 2025”, implementat de Asociația ADEPT, cu sprijinul financiar al Fundației Soros Moldova. Conținutul și opiniile exprimate în aceste materiale aparțin exclusiv Asociației ADEPT și nu reflectă în mod necesar poziția sau punctul de vedere al donatorului.

Adept

Fundația
Soros
Moldova

DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ

Scor

Focus

Evaluare expert



4,1



Dublarea veniturilor și a exporturilor până în 2030, investiții în infrastructură (3.000 km drumuri, locuințe accesibile), simplificare fiscală, valorificarea Planului UE de 1,9 miliarde de euro.

Fiind un partid care vine după 4 ani de guvernare, promisiunile sunt puternic aliniate cu cadrul de politici publice și se pliază pe așteptările populației. Din perspectiva de fezabilitate, promisiunile sunt în mare parte argumentate și instrumentalizate, dar atingerea unora din ținte este improbabilă pe deplin reieșind din experiența anterioară și complexitatea celor asumate.



2,7



Reducerea vârstei de pensionare și majorarea pensiei minime, crearea unei bănci de stat, 50% produse autohtone pe raft, gaze la 6–8 lei/m³, revenirea sectoarelor strategice sub control național.

Multe angajamente au caracter populist, cu impact bugetar mare și surse de finanțare neclare. Cele mai multe promisiuni nu se pliază cu prioritățile Strategiei Naționale de Dezvoltare. Scorul general este atenuat de compatibilitatea înaltă cu statutele/identitatea partidelor din Bloc și de nivelul de expunere mediu în raport cu preocupările cetățenilor.



3,3



Reducerea poverii tarifare (max. 10% din salariul mediu), politici pro-familie și natalitate, sprijin pentru mici antreprenori, modernizarea a 50 de orașe, stimularea investițiilor și reducerea decalajelor salariale.

Promisiunile sunt aliniate cu programul și statutele partidelor din bloc și în mare parte se pliază pe așteptările populației. Acestea au un nivel mediu de aliniere la cadrul de politici publice și fezabilitate medie spre redusă.



2,9



Prioritatea este ridicarea nivelului de trai prin majorarea pensiei minime la 5000 lei, alocație 200.000 lei la naștere, magazine sociale, 50% produse locale pe raft, cota 0 la profit reinvestit, lichidarea consiliilor raionale și o bancă de stat.

Platforma reflectă parțial preocupările cetățenilor. Aliniată în mare parte cu statutul partidului, dar nu și cu cadrul de politici publice existent. Fezabilitatea tehnică și financiară indică posibilități extrem de limitate de transpunere în viață a majorității promisiunilor în forma lor actuală.

* Evaluarea platformelor a fost efectuată de experți independenți în baza criteriilor de coerență internă, fezabilitate tehnică și financiară, relevanță pentru politicile publice și conformitate cu preocupările cetățenilor.

SECURITATE ȘI APĂRARE

Scor

Focus

Evaluare expert



3,5



Securitate prin diplomatie
și integrare europeană.

Platforma este coerentă cu identitatea pro-UE și compatibilă cu direcțiile strategice naționale, dar rămâne predominant declarativă, fără planuri operaționale sau bugetare clare. Programul răspunde parțial preocupărilor cetățenilor și riscurilor actuale, însă nu oferă soluții tehnice concrete privind apărarea antiaeriană, reziliența cibernetică sau protecția frontierelor.



2,0



Păstrarea neutralității și evitarea
oricărei militarizări. Diplomatie și
negocieri pentru soluționarea
conflictelor.

Programul se menține consecvent pe linia neutralității și a diplomatiei „echilibrate”, dar ignoră amenințările actuale de securitate și nu propune soluții concrete sau aplicabile. Documentul este slab corelat cu strategiile naționale și cu așteptările cetățenilor privind siguranța imediată.



2,0



Mentținerea neutralității și
soluționarea pașnică a
conflictului transnistrean,
respingerea oricărei
militarizări a țării.

Platforma se bazează pe neutralitate și soluții pașnice, fără planuri bugetare sau tehnice. Nu răspunde riscurilor actuale de securitate și are relevanță redusă pentru preocupările cetățenilor.



1,5



Neutralitate, desființarea
serviciului militar obligatoriu și
eliminarea SIS.

Platforma propune neutralitate și reforme instituționale radicale, dar fără bugete, termene sau soluții la riscurile actuale. Promisiunile sunt costisitoare și vagi, slab corelate cu strategiile naționale, răspunzând doar parțial la așteptările cetățenilor.

* Evaluarea platformelor a fost efectuată de experți independenți în baza criteriilor de coerență internă, fezabilitate tehnică și financiară, relevanță pentru politicile publice și conformitate cu preocupările cetățenilor.

JUSTIȚIE

Scor

Focus

Evaluare expert



4,02



Consolidarea integrității și profesionalismului în justiție prin vetting, formare de calitate, instituții eficiente și standarde europene.

Platformă coerentă care continuă procesul de vetting, întărește Institutul Național de Justiție și instituțiile de resort, aliniată la UE. Fezabilă întrucât nu necesită modificarea Constituției. Provocarea implementării platformei ține de timp și resurse.



3,9



Restabilirea integrității instituțiilor-cheie din justiție și anticorupție. Extinderea accesului la justiție pentru categoriile vulnerabile.

Accent pe funcționalitate, transparență, concursuri meritocratice și acces la justiție. Platformă realistă, dar unele constatări sunt neprobate. Lipsesc termene și bugete.



3,6



Reformarea sistemului de justiție ca să asigure termene rezonabile, transparență în carieră și politici penale coerente.

Pachet tehnic pe domeniul penal/contravențional, termene rezonabile și cariere mai transparente. Angajament util, însă unele diagnoze nu au suport analitic independent, iar câteva măsuri sunt vagi.



2,55



Schimbări radicale prin modificări constituționale, înlocuiri de instituții și sancțiuni penale, subordonate ideii că „politizarea a eșuat reforma”.

Retorică radicală, soluții incoerente. Partidul mizează pe schimbări constituționale majore. Platformă cu fezabilitate redusă și cu risc de concentrare a puterii. Conține accente populiste/punitive.

* Evaluarea platformelor a fost efectuată de experți independenți în baza criteriilor de coerență internă, fezabilitate tehnică și financiară, relevanță pentru politicile publice și conformitate cu preocupările cetățenilor.

DREPTURILE OMULUI

Scor

Focus

Evaluare expert



4,3



Transpunerea standardelor UE în politicile sociale și consolidarea drepturilor civile - sprijinite de fonduri externe și de finalizarea reformei justiției.

Aliniere solidă la acquis-ul UE și la standardele Consiliului Europei, cu politici specifice care adresează drepturile unor grupuri vulnerabile (femei, persoane cu dizabilități). Realizarea platformei depinde în mod critic de sustenabilitatea asistenței financiare externe, mecanismele interne pe termen lung nefiind suficient detaliate.



3,5



Protecționism social extins, prin angajamente financiare semnificative, corelat cu o viziune conservatoare asupra drepturilor socio-culturale.

Tensiune fundamentală în abordarea drepturilor omului. Pe de o parte, platforma avansează drepturi sociale prin angajamente financiare concrete pentru pensionari și familii, dar, pe de altă parte, propunerea ambiguă de „apărare a valorilor tradiționale” prezintă un risc semnificativ de neconformitate cu principiul nediscriminării (Art. 14 CEDO). Viabilitatea financiară a promisiunilor sociale este foarte scăzută.



3,3



Condiționează garantarea drepturilor omului de o reconfigurare structurală a statului, propunând măsuri radicale (lustrație, reformă constituțională) pentru a elibera instituțiile de sub controlul grupurilor de interese.

Conflict între metodele propuse și standardele statului de drept. Propunerea centrală de „lustrație totală”, nu conține garanțiile procedurale necesare (prezumția nevinovăției, dreptul la un proces echitabil, Art. 6 CEDO), ceea ce o face juridic problematică. Platforma identifică corect nemulțumirile sociale însă soluțiile radicale au o fezabilitate tehnică și juridică extrem de redusă.



3,1



Redefinirea contractului social prin angajamente financiare directe de anvergură și prin modificări structurale ale statului (o nouă Constituție), concomitent cu implementarea unor politici social-conservatoare.

Neconformitate cu obligațiile internaționale ale RM și lipsa de viabilitate financiară. Propunerea de a interzice „propaganda LGBT” contravine direct jurisprudenței CtEDO privind libertatea de exprimare și nediscriminarea, în timp ce angajamentele financiare semnificative sunt nerealiste.

* Evaluarea platformelor a fost efectuată de experți independenți în baza criteriilor de coerență internă, fezabilitate tehnică și financiară, relevanță pentru politicile publice și conformitate cu preocupările cetățenilor.



PARTIDUL POLITIC „PARTIDUL ACȚIUNE ȘI SOLIDARITATE”

INTEGRARE EUROPEANĂ

Integrarea europeană este angajamentul central al programului PAS, tratată ca obiectiv strategic și promisiune transversală pentru toate domeniile.

Partidul fixează un reper clar – semnarea tratatului de aderare până în 2028 – și ancorează măsurile în alinierea la acquis și mobilizarea fondurilor UE.

Abordarea este ambițioasă și coerentă, cu riscuri legate de fezabilitatea tehnică și evoluțiile externe.

DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ

PAS propune o agendă ambițioasă de dezvoltare socio-economică: dublarea veniturilor și exporturilor până în 2030, 3.000 km de drumuri modernizate, 25.000 locuințe noi și un cadru fiscal stabil.

Măsurile sunt relevante și corelate cu oportunitățile date de UE, dar unele ținte – precum ritmul exporturilor sau amploarea infrastructurii – par greu de atins în condițiile actuale.

SECURITATE ȘI APĂRARE

Tratează securitatea prin prisma diplomației și integrării europene, mizând pe sprijin extern și parteneriate euro-atlantice.

Deși consecventă cu profilul pro-UE al partidului și aliniată realităților, ea rămâne vagă în privința costurilor și capacităților interne. Reflectă doar parțial nevoile concrete de securitate ale Moldovei.

JUSTIȚIE

Pune accent pe vetting, investigarea cauzelor de corupție, recuperarea bunurilor furate și consolidarea formării profesionale.

Angajamentele sunt realiste, ancorate în recomandările europene și nu implică schimbări constituționale, dar depind de resurse și de menținerea ritmului reformei.

DREPTURILE OMULUI

Adresează probleme reale și aliniate la standardele europene: combaterea violenței de gen, sprijin pentru persoane cu dizabilități, acces la educație și sănătate, libertatea presei și votul diasporei.

Promisiunile sunt coerente și pro-UE, dar depind puternic de fondurile externe și capacitatea statului de a livra servicii.

* Evaluarea platformelor a fost efectuată de experți independenți în baza criteriilor de coerență internă, fezabilitate tehnică și financiară, relevanță pentru politicile publice și conformitate cu preocupările cetățenilor.

Analiza platformelor electorale este realizată în cadrul proiectului „Alegere informată 2025”, implementat de Asociația ADEPT, cu sprijinul financiar al Fundației Soros Moldova. Conținutul și opiniile exprimate în aceste materiale aparțin exclusiv Asociației ADEPT și nu reflectă în mod necesar poziția sau punctul de vedere al donatorului.

Adept

**Fundația
Soros
Moldova**



BLOCUL ELECTORAL „PATRIOTIC AL SOCIALIȘTILOR, COMUNIȘTILOR, INIMA ȘI VIITORUL MOLDOVEI”

INTEGRARE EUROPEANĂ

Evită orice referință la integrarea europeană, limitându-se la enunțuri vagi despre „diplomație echilibrată” și „protejarea pieței” în negocieri cu UE.

Lipsește angajamente, termene și mecanisme concrete. Accentul pe neutralitate domină discursul, ceea ce plasează platforma între retorică populistă și ambiguitate strategică.

DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ

Propune intervenții cu impact bugetar mare, fără acoperire. Plafonarea prețului la gaze și cota de 50% produse autohtone contravin angajamentelor existente.

Singurul pilon realist rămâne dezvoltarea etapizată a platformelor industriale.

SECURITATE ȘI APĂRARE

Se rezumă la neutralitate permanentă, refuzul militarizării și soluționarea pașnică a conflictelor. Deși coerentă ideologic cu tradiția de stânga, ea ignoră realitatea regională, unde statele își sporesc capacitățile defensive în contextul războiului din Ucraina.

Platforma are o fezabilitate și relevanță scăzută.

JUSTIȚIE

Platformă tehnocrată, moderat ambițioasă și în linii mari realistă.

Angajamentele vizează probleme reale: independența CSM/CSP, digitalizare, acces la justiție, consolidarea instituțiilor anticorupție – și se aliniază standardelor europene. Totuși, lipsesc detalii privind termenele, bugetele și instituțiile responsabile, ceea ce reduce claritatea și forța programatică.

DREPTURILE OMULUI

Adresează probleme reale și aliniate la standardele europene: combaterea violenței de gen, sprijin pentru persoane cu dizabilități, acces la educație și sănătate, libertatea presei și votul diasporei.

Promisiunile sunt coerente și pro-UE, dar depind puternic de fondurile externe și capacitatea statului de a livra servicii.

* Evaluarea platformelor a fost efectuată de experți independenți în baza criteriilor de coerență internă, fezabilitate tehnică și financiară, relevanță pentru politicile publice și conformitate cu preocupările cetățenilor.

Analiza platformelor electorale este realizată în cadrul proiectului „Alegere informată 2025”, implementat de Asociația ADEPT, cu sprijinul financiar al Fundației Soros Moldova. Conținutul și opiniile exprimate în aceste materiale aparțin exclusiv Asociației ADEPT și nu reflectă în mod necesar poziția sau punctul de vedere al donatorului.

Adept

**Fundația
Soros
Moldova**



BLOCUL ELECTORAL „ALTERNATIVA”

INTEGRARE EUROPEANĂ

Declară integrarea europeană drept „misiune” și îi dedică un capitol special, dar fără detalii privind pașii tehnici, instituțiile sau calendarul.

Promisiunile combină elemente realiste (alinieri la UE, reforme democratice) cu accente populiste (nivel de trai comparabil cu UE până în 2029). Coerența este declarativă, fezabilitatea rămâne scăzută.

DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ

Mizează pe plafonarea tarifelor comunale, creșteri salariale și sprijin pro-familie, combinate cu facilități fiscale și investiții masive. Abordarea este declarativ atractivă, dar dezechilibrată: promisiuni cu costuri recurente mari, fără surse clare de finanțare, alături de relaxări fiscale riscante.

Nivel ridicat de populism, fezabilitate scăzută.

SECURITATE ȘI APĂRARE

Platforma se bazează pe neutralitate și soluții pașnice, fără planuri bugetare sau tehnice.

Nu este corelată cu nevoile reale de securitate și cu obligațiile asumate de Republica Moldova în documentele strategice.

Intră în tensiune cu realitatea regională, unde statele își sporesc capabilitățile defensive în contextul războiului din Ucraina.

JUSTIȚIE

Abordează probleme reale și oferă soluții în mare parte tehnice și fezabile.

Totuși, unele măsuri rămân vagi sau controversate, precum sancționarea comisiei de prevetting, ceea ce reduce coerența cu bunele practici europene.

DREPTURILE OMULUI

Combină promisiuni sociale (pensii, sănătate, educație) cu măsuri radicale precum „lustrația totală” și o reformă Constituțională.

Deși unele angajamente reflectă probleme reale, lipsesc detalii tehnice și financiare, iar propunerile radicale riscă să contravină statului de drept și să creeze instabilitate instituțională.

* Evaluarea platformelor a fost efectuată de experți independenți în baza criteriilor de coerență internă, fezabilitate tehnică și financiară, relevanță pentru politicile publice și conformitate cu preocupările cetățenilor.

Analiza platformelor electorale este realizată în cadrul proiectului „Alegere informată 2025”, implementat de Asociația ADEPT, cu sprijinul financiar al Fundației Soros Moldova. Conținutul și opiniile exprimate în aceste materiale aparțin exclusiv Asociației ADEPT și nu reflectă în mod necesar poziția sau punctul de vedere al donatorului.

Adept

**Fundația
Soros
Moldova**



PARTIDUL POLITIC „PARTIDUL NOSTRU”

INTEGRARE EUROPEANĂ

Partidului Nostru nu stabilește vreun obiectiv despre aderarea la UE.

Acesta se limitează intrarea în spațiul Schengen - propunere nerealistă fără etapa de integrare europeană. Lipsește claritatea despre politica externă a partidului. Platforma este superficială.

DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ

Mizează pe pensii minime de 5000 lei, alocații de 200.000 lei la naștere, magazine sociale și cote obligatorii pentru produse locale. Măsurile implică costuri uriașe și nu indică cum ar fi posibilă acoperirea acestora.

Intervențiile propuse contravin bunelor practici și angajamentelor internaționale, iar fezabilitatea lor este extrem de redusă.

SECURITATE ȘI APĂRARE

Promite „Moldova în siguranță” prin neutralitate permanentă, abolirea conscripției și desființarea SIS, dar fără detalii sau resurse.

Propunerile sunt populiste, ignoră amenințările reale (războiul din Ucraina, securitatea la frontieră, etc.) și strategiile naționale, riscând să creeze un vid instituțional. Fezabilitatea este foarte redusă.

JUSTIȚIE

Propune schimbări radicale – reducerea numărului de deputați, abolirea imunității, lichidarea CNA și SIS, pedepse dure pentru corupție. Deși pornește de la o problemă reală, soluțiile sunt vagi, greu fezabile și contravin bunelor practici europene.

Accentul cade pe simbolism și retorică punitivă, nu pe reforme sustenabile și implementabile.

DREPTURILE OMULUI

Combină promisiuni sociale atractive electoral, dar exorbitante (pensie minimă 5.000 lei, indemnizație la naștere 200.000 lei) fără acoperire bugetară, cu inițiative controversate (interzicerea „propagandei LGBT”, o nouă Constituție) ce sfidează normele europene.

Fără un plan concret de implementare, aceste angajamente par aproape imposibil de realizat.

* Evaluarea platformelor a fost efectuată de experți independenți în baza criteriilor de coerență internă, fezabilitate tehnică și financiară, relevanță pentru politicile publice și conformitate cu preocupările cetățenilor.

Analiza platformelor electorale este realizată în cadrul proiectului „Alegere informată 2025”, implementat de Asociația ADEPT, cu sprijinul financiar al Fundației Soros Moldova. Conținutul și opiniile exprimate în aceste materiale aparțin exclusiv Asociației ADEPT și nu reflectă în mod necesar poziția sau punctul de vedere al donatorului.